

Simile.

meditando et inquirendo se diù exercuerunt. Velut cum puella nubere volens, de sponsi conditione multa exquirat; sed omnibus compertis, ad solam illius mentionem, aut subitum conspectum, tota exhilarescit, nequicquam expendens singula, ob quæ est sibi amabilis, sed ex præconceptâ cognitione subito exardescens. Ita, qui diù multumque per meditationis studium in Christi Domini gesta inquirunt, et deprehenderunt, qualis, quantusque sit; tandem absque alio discursu, ad quamvis occasionem, in eum rapiuntur: atque ita de aliis meditationis argumentis. Quia tamen in nobis facilius delectentur spiritualium rerum imagines, oportet etiam exercitatos viros renovare subinde ipsas meditationes, quibus foveatur ac confirmetur notitia illa habituata, lumenque rerum divinarum.

Dei boni-
tus.

Cæterum solet Deus quosdam etiam minus in meditando antea versatos prævenire in benedictionibus suis, et speciali lumine perfusus subito illustrare, atque ob oculos intuendum ponere, undè in varios affectus incalescant. Idcirco, qui debilitate capitis, aut alio impedimento prohibentur meditationi intendere, hanc rationem poterunt servare: ut, propositâ sibi aliquâ certâ materiâ, cœleste lumen implorent, quod suppleat conatum laboremque meditandi: præsertim, quia ex præterito usu accedit semper aliquod juvamen, cum non planè sint res ignotæ, et nunquam antea perpensæ. Aderit Deus, qui non deserit in se confidentes. Triplex autem notitia universè spec-

tatur, sui ipsius, Christi Domini, Dei ac ejus perfectionum et operum: quæ notitiæ ita sunt connexæ inter se, ut ex aliâ in aliam faciliè fiat gradus inter meditandum: et habent singulæ proprios quosdam affectus.

CAPUT XI.

De extraordinariis orandi Modis.

ORATIONIS donum à Spiritu sancto est, illic promissum: *Effundam super domum David et super Zach. 12. habitatores Jerusalem Spiritum gratiæ et precum: nam, 10. Nescimus quid oremus, sicut oportet. Non tamen uno Rom. 8. 26. modo Spiritus sanctus docet orare: ut valde sit reprehensibile, quod quis velit, omnes alios tenere eum modum, quem ipse probat, ac sequitur; cum Spi- Sap. 7. 22. ritus sit unus et multiplex.*

Porro generatim modi orandi sunt duo, alter ordinarius, de quo hactenus dictum est; alter verò extraordinarius, isque multiplex. Sed hunc nec postulare, nec expetere quidem licet, quòd id sit præsumptionis, et periculo illusionis expositum, *trans- 2 Cor. figurante se diabolo in angelum lucis: oblatum autem 11. 14. à Deo, submissè et cautè oportet admittere, servatis documentis, quæ III. part. Medit. 19. traduntur; et V. part., ubi de apparitionibus Christi. Juvat tamen quædam non ignorare ad hunc modum pertinentia.*

Est igitur sciendum quòd quemadmodum in parte animæ sensitivâ habemus quinque sensus exteriores,

quibus res sensibiles et delectabiles percipimus, ita, proportionem quâdam, in parte rationali suat actus illis similes, quibus invisibilia Dei et delectabilia percipiuntur: undè existit cognitio quâdam experimentalis divinarum, quæ tantò præstat notitiæ rationationibus comparatæ, quantò degustatio mellis antecellit omnem de eâ re discursum. Hinc existit mystica Theologia, quæ est sapientia, sive sapida scientia Dei, de quâ Dionisius, et alii Patres, et nominatim Bonav. de Septem itineribus æternitatis, in sexto Itinere. Sed in hujusmodi, ut S. Bernardus ait: *Non capit intelligentia, nisi quantum experientia attingit.*

I.
Visio.

Primus modus communicationis est, velut aspectui obijciendo aliquod mysterium in tam claro lumine, ut videre homo sibi videatur ipsam rem, quamvis ea visio non excludat fidem. Hanc notitiam comitatur jubilus, qui est gaudium velut exsistentis animæ præ lætitiâ, ob tam eximiam claritatem; quale apud Job: *Deprecabitur Deum, et placabilis ei erit, et videbit faciem ejus in jubilo.* Ad quod invitatur à Deo ipso: *Vacate, et videte, quoniam ego sum Deus.* Sed vacare oportet à terrenis. Tales illustrationes immittit solet Deus servis suis, sed tanquàm fulgurationes transeuntes: ut subito cernant quasi oculis mysterium quoddam, aut fidei veritatem; ex quo mirifici in animâ affectus relinquuntur. Quin ipsi peccatores nunquam similiter illustrantur, ut perspiciant vel peccati malitiam, vel quid aliud, undè penitus immutentur. De quo in part. V. de conversione Pauli.

Secundus modus per internum auditum: quando Deus ita se interiùs communicat, ut quædam spiritalia verba formet, quibus doceat animam, vel voluntatem suam circa rem aliquam disertè intimet. Ubi non res ipsa cernitur, ut in primo modo, sed percipitur quid Deus velit; ad cujus vocem diffluit in affectus Sponsa: *Anima mea liquefacta est, ut dilectus locutus est.* Huic internæ locutioni similes sunt inspirationes internæ, quæ communiter justis, ac ipsis peccatoribus immittuntur: quæ sunt voces Dei, sed non illo modo expressæ. Ambos modos per visum et auditum insinuat Job: *Auditu auris audiivi te, nunc autem oculus meus videt te.* Sed præstat visus, ut habens plus claritatis: quia res ipsa cernitur, non dicitur solùm. Ergò *audiam quid loquatur in me Dominus Deus.*

II
Auditus

Cant. 5. 6

Job. 42. 5.

Ps. 84. 9.

Tertius modus per internum olfactum, quo præsentitur quædam rerum divinarum quasi fragrantia, valdè reficiens confortansque animam, atque in earum prosecutionem inflammans; ut dicat: *Cur remus in odorem unguentorum tuorum.* Et S. Bonav. de S. Joanne apostolo refert, orare solito: *Odor tuus, Domine, excitavit in nobis concupiscentias æternas.* Sicut canis, vestigia feræ odoratus, non desistit iis insistere, donec reperiat: ita anima, suavitate æternorum intimè delinita, ad ea se extendit; nihil morata, quidquid est extra illa. Solent, qui ad Religionem vocantur, aliquid de hoc odore percipere, quando, per difficultates quascunque, à proposito nequeunt retardari.

III.
Odoratus.

Cant. 1. 3.

IV.
Gustus.

Quartus modus per internum gustum, quo fiunt homini Deus et divina supra mel et favum: contraque planè desipiunt omnia mundana. Et solet is sapor etiam in sensum redundare, ut Davidi contin-

Ps. 83. 3. gebat: *Cor meum et caro mea exultaverunt in Deum vivum*. Per hunc saporē fit nobis suave jugum Domini, et exercitatio virtutum alioqui difficilium: *O Domine, quàm magna est multitudo dulcedinis tuæ quam abscondisti timentibus te!* Quasi dicat: magna et multa est dulcedo: Quippe unaquæque virtus suam habet propriam, et eam magnam dulcedinem, unde existat fervor operandi. Verùm etsi non datur cuivis ille sublimis gustus, aliquid tamen de illo communicatur justis ordinariè, et ipsis peccatoribus, ut ablactentur à sensuum voluptatibus: sed illis in primis datur, qui, Christi amore, se penitè abdicarunt omnibus desiderabilibus.

V.

Tactus.

Quintus modus per spiritualem tactum, quo Deus velut tenetur arcto complexu: *Tenui eum, nec dimittam*. Quin et osculum expetitur: *Osculetur me osculo oris sui*. Et vicissim Deus, subjectà capiti lævâ, *dextrâ suâ amplexatur* sponsam. Hæc est quædam adhesio, de quâ scriptum est: *Qui adhæret Domino, unus spiritus est*; ut absit hinc omnis carnalis cogitatio. Hi sunt spirituales quasi sensus, quos Deus tribuit, ut placet. Nos intereà mortificemus sensus nostros exteriores, ut participare possimus de interioribus. Nam teste Gregorio: *Ubi externus sensus clauditur, mox internus aperitur*. Contrà verò teste S. Au-

Custodia
sensuum.

gustino: *Internus sensus dormit, si suis externus voluptatibus se tradit*.

CAPUT XII.

De præscribendo Tempore meditationi.

ORATIONIS duplex tempus esse potest: unum quotidianum et statum; alterum extraordinarium, cum ad unam vel plures hebdomadas, cæteris curis sepositis, homo se tradit divinorum commentationi; quod ob plures causas suscipi potest. 1. Ad seriam conversionem, per accuratam et generalem confessionem. 2. Ad comparandum mysticæ hujus Theologiæ usum per plures hebdomadas, sub aliquo spiritali duce. 3. Ad consulendum Deum de vitæ statu, vel etiam de negotio aliquo gravi suscipiendo. 4. Quando aliquis vir in hoc genere exercitatus sentit se languere, ad excitandum spiritum. 5. Quando etiam nihil horum subsit, ad fruendum Deo per otium.

Orationis
tempus
duplex.Extraor-
dinarium.

Ordinarium et quotidianum tempus non potest omnibus idem præscribi: utile foret manè aut vespere horam unam ponere, exemplo Christi, cum objecit apostolis: *Non potuistis unâ horâ vigilare mecum?* Si minùs liceat horam dare, saltem mediam, aut quartam partem, et in festis ampliùs aliquid. Sed quod constitutum semel fuerit, vel ex obligatione instituti, vel ex devotione, debet inviolabiliter observari: alioqui semel aut iterùm omitendo, fit ut pe-

Ordina-
rium tem-
pus.Matt. 26.
40.

Dan. 6. 10. nitus negligatur. In quo imitabimur Danielelem, qui nec metu mortis intermisit ternum quotidie precationis tempus; undè meruit à leonibus illæsus servari. Ità nos ob consuetum orationis tempus non patiemur jacturam aut damnum in cæteris negotiis: ob quæ aliqui solemus à consuetis exercitiis avocari.

Jaculatorie precæ. Juvant orationem frequentata per diem ad Deum suspiria, quas jaculatorias vocant orationes, quibus devotio in meditatione concepta fovetur: et qui illi non vacant, per ea supplent illius vices et fructum. Et est eò facilius, quòd brevius, et potest affectuosius fundi; neque enim Deus in multiloquio exaudit.

Luc. 18. 1. Ps. 75. 11. Et ità etià impletur Christi præceptum: *Oportet semper orare et non deficere*; et illud: *Reliquiæ cogitationis diem festum agent tibi*. Nam istæ orationes sunt veluti reliquiæ ex meditatione præcedenti, quas S. Chrysostomus vult minimùm ad horas singulas frequentari, ut sint quasi quoddam spirituale horologium: et frequentabantur olim, teste Cassiano, à sanctis Ægypti incolis inter labores manuum assiduè, cum ingenti fructu; qui potest ex contrario æstimari. Nam si quis tam esset impius, ut per momenta in Deum contumelias jaceret, quantum is sibi malorum cumularret, tantumdem vir pius meritorum, per religiosos affectus identidem expressos, sibi procul dubio conquiret.

CAPUT XIII.

De Usu sequentium meditationum.

VARIUS usus potest esse sequentium meditationum. Usus med. seq. I.
I. Ut serviant lectioni spirituali, in quâ Deus velut locuitur legenti ea quæ scripta sunt intus, mentem de iis illuminans, affectumque movens. Quare debent attentè legi, nequè cursim, sed cum meditatione quâdam, et petitâ gratiâ cum fructu legendi: *Loquere, Domine, quia audit servus tuus.* Reg. 3. 9. 11.
II. Ut præbeant materiam meditationis: juvat enim ad colligendam mentem, quando super punctis meditationis aliquid prælectum est; et possunt inde colligi certa puncta meditanda, quot sufficiant. Affectus autem, petitiones, et colloquia, non sunt conceptis verbis ex libro sumenda, sed suggerente spiritu formanda.
III. Ut Patres spirituales indè suos instituant, et informant in ratione meditandi, suppeditatis punctis meditandi, pro capacitate et necessitate cujusque. III.
 Quin et ad exhortandum et exstimulandum ad perfectionem pro ratione statûs, conferre possunt. Ob quos fines in meditationibus afferuntur multa ex sacris Litteris et Patribus; et habent in quo exercere se possunt incipientes, proficientes, atque ipsi perfecti.

**PRIMA PARS
MEDITATIONUM.**

De pertinentibus ad purgandam animam à peccatis.

Introductio ad hanc I. partem.

MEDITATIO, ut ait sanctus Bernardus, facit ad puritatem cordis; et quod S. Petrus inquit, *Fide purificans corda eorum*, tunc præcipuè contingit, si mysteria fidei accuratà consideratione expendantur; cumque omnia juvent, potissimum illa, quæ viæ purgativæ conveniunt. Hæc spectant triplicis generis actus. I. Cognitio sui et contemptus, unde existit virtus humilitatis. Porrò hæc est duplex. Una eorum qui nunquam animam lethali culpâ fœdârunt; qui nihilominus humiliari debent ex consideratione sui nihili, quod ex se sunt, tam quoad naturam, quàm quoad gratiam; quò faciunt Meditationes IV. partis. Altera est eorum, qui aliquandò se inquinârunt: isti autem humiliari debent suarum intuitu miseriarum; et his conveniunt Meditationes I. partis. II. Genus actuum, est illorum qui ad justificationem disponunt; ut sunt timor divinæ justitiæ, spes misericordiæ, dolor de peccatis, confessio, satisfactio. III. Genus actuum, quibus remanentes ex peccato

Act. 15. 9.

I. Humilitas duplex.

II. Dispositio Justificat.

III. Passio.

mali habitus, et inordinatæ passiones mortificantur: nam æquum est quod poscit Apostolus, ut *sicut exhibuistis membra vestra servire injustitiæ ad iniquitatem, ita nunc exhibeatis servire justitiæ in sanctificationem*; et *sicut portavimus imaginem Adæ terreni, ita portemus et celestis*. Imò qui ferventiores sunt, non debent esse contenti illà paritate, quam per indulgentiam permittit Apostolus; sed potius obaudire debent Prophetæ consulenti: *Sicut fuit sensus vester, ut erraretis à Deo, decies tantum, iterum convertentes, requiretis eum*. Cæterum convenit etiam justos, qui longius progressi sunt in viâ spirituali, aliquando se referre ad meditationes purgativæ; siquidem mone-mur: *De propitiato peccato noli esse sine metu; et, ne verearis usque ad mortem justificari; et, qui justus est, justificetur adhuc*.

num mortificatio. Rom. 6. 19.

1 Cor. 15. 49.

Baruc. 4. 28.

Eccli. 5. 5. et 18. 22. Apoc. 22. 11.

MEDITATIO PRIMA

ET FUNDAMENTUM RELIQUARUM.

De ultimo Fine hominis.

PRÆLUDIUM I. Pro loci compositione, cogitabo Deum quasi mare immensum, ex quo manant, veluti rivi, creaturæ omnes, atque ad eundem revertuntur.

Prælium II. Petam lumen cognoscendi penitus finem meum, atque ad eum actiones vitæ meæ deviantes dirigendi; illud usurpans: *Emitte lucem tuam*

Ps. 42. 3.

et veritatem tuam; ipsa me deduxerunt, et adduxerunt in montem sanctum tuum, et in tabernacula tua.

PUNCTUM PRIMUM.

Quis sit finis hominis.

I. Videlicet, ut Deum laudet ac revereatur, eique serviens, tandem salvus fiat: quod ait Apostolus: *Habetis fructum vestrum in sanctificationem, finem verò, vitam æternam.* Quasi dicat: finis proximus pro hâc vitâ, est sanctitas actionum; ultimus autem, felicitas æterna. Circa quod expendam, quòd non sum creatus ad indulgendum cupiditatibus, vel ad ambiendum honores, vel opes cumulandas; quod plerique tamen faciunt: sed ad cultum deferendum Deo debitum, ejusque mandatis ac voluntati serviendum; quod perpauci seriò præstant.

Ultimus. II. Quod spectat ad futuram vitam, cum humana conditio nihil tale postulet, bonitate suâ Deus destinavit hominem, ut Deum clarè in se ipso videret, eoque frueretur summo bono. Quod est simillimum fieri Deo, qui eò beatissimus est, quòd se ipsum videt, et amat. *Scimus* (inquit S. Joannes) *quoniam, cum apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum sicuti est.* O finem altissimum! Et tenebatur alioqui homo, absque tali mercede, Deo suo omne obsequium præstare. Præstabo igitur tantò studiosiùs. Sed proh dolor! quàm aliter meam hactenus vitam impendi! Dimitte, Domine, dimitte, *ut plangam*

Finis primus hominis.

paululum hanc supinam in tanto negotio negligentiam, antequàm vadam ad terram tenebrosam et operam mortis caligine. Dimitte, Domine, dimitte propter temetipsum.

III. Quem non promovet tam excellentis finis amor, deterreant mala quæ deficientem à fine suo consequuntur. Et quid est in hâc vitâ boni, quod vicissim tantam sarciat jacturam? Nam *quid prodest homini, si universum mundum lucretur; animæ verò suæ detrimentum patiatur?* Ergo age, anima mea: illuc contende, propter quod condita es; illum satage comprehendere, qui est omne bonum; et extra quem nullum est verum bonum. Is est centrum tuum, in quo solo potes adipisci requiem: *Fecisti enim nos ad te, Deus; et inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te.*

PUNCTUM II.

Quis sit finis uliarum rerum?

Ut juvent hominem ad finem suum consequendum, tam in hâc vitâ, quàm in alterâ; sicut ait David: *Dedit illis regiones gentium, et labores populorum possederunt, ut custodiant justificationes ejus, et legem ejus requirant.* Circa quæ tria consideranda veniunt.

I. Munificentia Dei erga hominem, in cujus usum tot tamque varia condidit; non ad necessitatem modò vitæ, verùm etiam ad oblectationem. Quare, quod ipsis creaturis Deus dedit, mihi præcipuè dedit, propter quem illæ sunt. *Benedicite ergo omnia opera*

Domini Domino. Perque singula discurrendo, per cœlos, elementa, plantas, aliaque, pro singulis gratias agam.

Creatu-
rarum ob-
sequium.

II. Quod, cum ipsæ creaturæ obsequium suum tam fidele mihi præsent, contrâ ego eis abutar: siquidem non utor ut mediis, ad finem meum consequendum, sed tanquam in fine proprio, in illis acquiesco; quæ est inordinatio maxima. Idque facit omnis peccans, vel ipsâ naturali creaturarum inclinatione reclamante, quæ proinde liberari à servitute ipsâ cupiunt, quam serviunt peccatoribus. Et verò si possent, subducerent se à sensibus eorum, ne illos oblectarent, quando in Dei offensam cedit: verèque ipsi peccatores digni essent tali subtractione, nisi ratio divinæ providentiæ eam vetaret, quæ *solem suum oriri facit super bonos et malos, et pluit super justos et injustos.* Deslebo meam et similibus ingratitude, in tanto abusu donorum Dei, et mediorem consequendi finis.

Matt. 5.
45.

Notitia
Dei ex
creaturis.

III. Serviunt etiam creaturæ ad finem hominis; quia ex ipsis creator illarum cognosci potest, et amari: et invitant quodammodo ipsæmet hominem ad divinas perfectiones contemplandas, quæ in eis sunt adumbratæ. Nam *invisibilia Dei, per ea quæ facta sunt, intellecta, conspiciuntur: sempiterna quoque ejus virtus et divinitas.*

Rom. 1. 20.

PUNCTUM III.

I. Ex duobus punctis præcedentibus, tanquam ex præmissis certis et necessariis, colligitur illa conclusio, et vitæ regula: Oportere hominem indifferentem esse circa usum omnium creaturarum; ut vel utatur, vel abstineat, vel hoc aut illo modo utatur, prout ad finem suum ultimum conducit. Quæ indifferentia est apex perfectionis, et origo omnium bonarum actionum; contrâque est peccatorum omnium radicibus extirpatio.

Usus re-
lus.

II. Hinc aggrediar perscrutari cor meum circa affectiones rerum creaturarum; divitiarum, honorum, voluptatum, cognatorum et amicorum, aliorumque omnium, quæ suspecta esse possunt: et sicubi hæret affectus, enitar evellere, meque in indifferentiâ verâ constituere, in manus Dei projiciendo, qui maxime illis providet, qui se totos ipsi committunt; sicut etiam promittit: *Quærite primum regnum Dei, et hæc omnia adjicientur vobis.*

Mortifi-
catio.

Matt. 6.
33.

III. Et quia hæc assurgere non est virium hominis, auxilium divinum suppliciter implorabo. *De his punctis plura in sextâ parte.*

PUNCTUM IV.

Altera conclusio ex iisdem principiis sequitur: Quod peccatum super omnia mala detestandum sit: quippe quod solum privat hominem suo fine, eique directè adversatur, præsertim mortale. Quare in Scripturâ dicitur Deus *factis malis abnegari: Ven-*

Delesta-
tio pecc.

Tit. 2. 26.
Ven- Phi. 3. 19.

Ephes. 5. ter, esse Deus; et Pecunia, idolum: quia Deus honore finis ultimi privatur, peccando; isque in creaturam transfertur, quæ Deo præfertur.

MEDITATIO II.

De triplici peccato, Angeli, Adæ, et particulari quocunque.

ÆSTIMATUR gravitas peccati in hâc meditatione, ab exemplis, quæ meritò formidare debemus, atque ex eis cognoscere imbecillitatem nostram, ne fidamus nobis ipsis.

Pro introductione hujus, et sequentium meditationum, cogitabo Deum pro tribunali sedentem, aspectu formidoloso; à facie cujus fluvius igneus rapidusque egreditur, ad hauriendos peccatores: me verò multorum criminum reum, catenis vinctum coram illo assistere, sententiam promeritam excepturum.

PUNCTUM PRIMUM.

Lapsus Luciferi, et sequacium angelorum.

1.
Ezech. 28.
12, 13.
Angelor.
dignitat.

I. Angelus qualis fuerit creatus. *Tu signaculum similitudinis, plenus sapientiâ et perfectus decore, in delictis Paradisi fuisti, omnis lapis pretiosus operimentum tuum.* Hi lapides fuerunt; 1. quòd purus spiritus, sine ullâ corporis admixtione; 2. quòd immortalis, ut nec posset mori; 3. quòd intelligens, et mirâ ingenii subtilitate ornatus; 4. quòd liber, ac dominus sua-

De triplici peccato.

rum actionum; 5. quòd sapiens, omni scientiâ præditus rerum creaturarum; 6. quòd potens super omnes creaturas; 7. quòd sanctus à donis gratiæ; 8. quòd incolæ Cæli empyrei; 9. quòd capax videndi Deum in semetipso, et cum spe certâ id assequendi, modò perstitisset.

II. Quòd ingratus, ex iis ipsis donis accepit ruinæ occasionem, inquit Scriptura: *Elevatum est cor tuum in decore tuo.* *II.*
Ingrati-
tudo.
Ezech. 28.
5.

III. Quòd in momento deturbatus est: *Videbam Satanam tanquam fulgur de Cælo cadentem: nec ullus ei relictus pœnitentiæ locus; idque ad nostram instructionem, ut monet S. Petrus: Si enim Deus angelis peccantibus non pepercit, sed rudentibus inferni detractos in Tartarum tradidit cruciandos; quanto magis nos!* *III.*
Ultio Dei.
2 Pet. 2. 4.

IV. Applicabo hæc tria ad me, æstimans bona accepta, ingratitude à me redditam, abusumque donorum, ac promeritum iudicium: tantò magis, quòd non unum, ut angelus, sed plurima peccavi: non cogitatione tantum, ut ille, sed verbo et opere: nec in uno genere, ut ille, superbiæ; sed in multis; et quòd maximum est, contra Sanguinem Christi, in quo redemptus et sanctificatus sum; cum non item angelus. Concutiar debito timore, à periculo in quo versatus fui; mirabor patientiam et longanimitatem Dei, et meum Judicem deprecabor. *IV.*
Rellexio.

PUNCTUM II.

Peccatum Adæ, in quo similiter tria considerabo.

I.
Dona
Adæ.

I. Qualis creatus sit, videlicet: 1. ad imaginem et similitudinem ipsiusmet Dei; 2. gratiâ donatus, quâ erat filius Dei adoptione; 3. cum justitiâ originali, quâ appetitus plenæ rationi subjectus erat: 4. immortalis, ut posset non mori, si vellet; et immunis ab ærumnis et miseriis, quas nunc patimur; 5. dominus creaturarum factus, et inditâ illarum cognitione imbutus, ut omnibus nomina imponeret; 6. in loco deliciarum constitutus; transferendus aliquando in Cælum cum glorificato corpore ad visionem Dei.

II.
Ingrati-
tudo.
Genes. 3.
4.

II. Quàm ingratus exsiterit. Nam Eva acquievit serpenti pollicenti: *Nequaquam moriemini, sed eritis sicut dii, scientes bonum et malum.* Adam etiam, quem saltem oportebat sapere, indulsit mulieri, ut gustaret de fructu, contra præceptum Dei.

III.
Ultio Dei.

III. Quæ sit pœna consecuta. 1. Spoliati sunt gratiâ adoptionis. 2. Exuti justitiâ originali, rebellante appetitu. 3. Necessitati moriendi facti sunt obnoxii, et tot tantisque miseriis, quas posterius etiam magno sanè suo damno experiuntur: qui etiam nascimur filii iræ, quia in Adamo peccavimus. Atque ex eo peccato tanquam origine pullularunt plurima alia, quotquot ab hominibus perpetrantur. 4. Denique genus humanum factum est reum æternæ damnationis, ac

tumque in exilium, ut in sudore vultûs sui pane suo vescatur, vitamque sustentet: terra etiam ipsa propter hominem à Deo maledictioni devota.

IV.
Reflexio.

IV. Expendam quòd ego similiter diaboli tentationibus circumveniri me quàm sæpissimè passus sim, carne, ut alterâ Evâ, spiritum pelliciente; quòdque per superbiam Dei similitudinem affectaverim, arrogans mihi non mea, sed Dei; et tandem, quòd pro unâ Adæ inobedentiâ, ego innumerabiles admiserim.

V.
Pœna
gravitas.
Sapient
10. 2.

V. Quòd Adam diurnam valdè pœnitentiam egit, toto vitæ tempore, quam extraxit ad nongentos annos. *Et eduxit illum*, ut ait Sapiens, *à delicto suo.* Cujus exemplo seriam agam pœnitentiam, Deo supplicans, ut nunc feriat, urat et secet, modò in æternum parcat.

PUNCTUM III.

Circa peccatum quodcumque lethale.

I. Cogitatione in infernum descendens, ibi contemplabor complures, qui ob unum aliquod peccatum mortale sempiternas pœnas luunt, alii ob aliud. Et ex iis aliqui, qui vixerunt aliquandò piè et sanctè, sed per remissionem in peccatum lapsi, in eo mori permissi sunt, justo Dei iudicio; atque ita delinquentes in uno, *facti sunt omnium rei*, sicut ait S. Jacobus; hoc est perindè æternæ damnationi adiecti, etsi non pari pœnæ.

I.
Pœna
unius pec-
cati.

Jac. 2. 10.

II.
Reflexio.

II. Considerabo quòd idem mihi contingere poterit, qui sæpè sæpiùs peccavi, et infernum in singulis promerui. Quòd autem secùs evenerit, non ullis meritis meis, sed bonitati singulari Dei erga me, adscribam; simul gratias agens, et constituens firmiter non abuti ampliùs Dei patientiâ, et commissa per debitam pœnitentiam expiare.

III.
Præservatione quid.

III. Expendam, quòd præservatum esse à damnatione, cum illam meritò poteram incurrere, perindè est, atque ex ipso inferno fuisse ereptum; ut dicere possim: *Confitebor tibi, Domine... quia misericordia tua magna est super me, et eruisti animam meam ex inferno inferiori.* Jam, si quis indè ereptus fuisset, locusque pœnitentiæ ipsi datus, qualem et quantam libentissimè perageret! quàm se gratum exhiberet! Faciam ergo idipsum.

Psal. 85.
12, 13.

PUNCTUM IV.

I.
Passio Christi pro peccatis.

I. Æstimanda gravitas peccati, præcipuè ab exemplo Christi, quod efficacius multò est tribus reliquis. Nam, *si in viridi ligno talia fiunt, et Filius Dei tanta debuit pati pro expiandis peccatis alienis, Dei tanta debuit pati pro expiandis peccatis alienis, in arido quid fiet?* quantum suppliciorum reservabitur ipsi peccatori! 2. Itaque repræsento mihi Christum per omnes passionis suæ partes, pro me exsolventem; variosque affectus excitabo in me; modò timoris à tantâ severitate judicii; modò compunctionis, quòd causa exstiterim; modò vindictæ de meipso. Sed et certos Christi cruciatus certis peccatorum

Luc. 23.
31.

De gravitate peccati.

torum generibus applicabo, tanquam pro illis inflicto; uti fel et acetum pro gulâ, coronam spineam pro superbiâ, flagella pro carnis indulgentiâ; atque ita de aliis: et tandem à Christo supplex petam mihi efficaciter applicari fructum ipsius passionis; et pro eo gratias agam.

MEDITATIO III.

De Gravitate peccatorum ex multitudine et pugnantiâ cum ratione.

PUNCTUM PRIMUM.

I. MULTITUDO colligenda est ex decursis omnibus vitæ partibus et officiis: atque fieri debet cum sensu animi; qualis Ezechie regis: *Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ.* Ac præter mihi cognita, ne dubitem restare complura ignota, pro quibus David: *Ab occultis meis munda me, Domine.* 2. Fugiunt autem nos, vel per oblivionem; vel ob subtilitatem, ut interni motus superbiæ, sinistrae intentiones, omissiones; vel ex ignorantia, et circumventionem inimici, per speciem boni operis. 3. Ex utrisque, notis et ignotis, colligam immensum numerum; ut dicere possim cum Davide: *Super capillos capitis mei multiplicatæ sunt iniquitates meæ; et cum Manasse: Super arenam maris.* Unde laudabo patientiam Dei, qui non unam aut alteram à me injuriam, quod ipsum apud homines vix toleratur, sed innumerabiles sustinuerit.

Multitudo peccatorum.
Isa. 38.

Ps. 13. 13.

Ps. 13. 13.

Ps. 39. 13.

2 Paral. in fine.

PUNCTUM II.

Gravitas peccatorum. *Æstimabo jam ex multitudine gravitatem meorum peccatorum. Nam si quodvis lethale est instar lapidis molaris, quo deprimimur in profundum abyssi; quàm depriment tot, talesque lapides! Nectitur ex tot peccatis velut catenâ ferreâ, ad infernum usque pertingens, quâ peccator constrictus illuc pertrahitur, quemadmodum Lucifer cum suis à Cælo ipso de-*
tractus est, rudentibus inferni, ut ait S. Petrus.
2. Sunt etiam instar crudelium ferarum, quæ animam circumstant ad laniandum ac devorandum: Ape-
ruerunt super me os suum, sicut leo rapiens et rugiens.
 3. Sicut denique debitum illud decem millium talentorum, cui solvendo nemo est, quamvis omnia ejus bona divendantur. 4. Et augetur malum, quòd in eadem peccata sæpissimè relapsus sum: *Sicut canis ad vomitum reversus, et sicut sus lota in volutabro luti.*
 Recidiva. *2. Pet. 2. 22.*
 Matt. 18. 26. Sed adhuc semel, *Domine, patientiam habe in me, et omnia reddam tibi, per gratiam tuam.*

PUNCTUM III.

Peccatum contra rationem. 1. Et cùm homo ad imaginem et similitudinem Dei factus sit, per peccatum jumentis insipientibus comparatur, et eis similis efficitur, si minùs quoad substantiam animæ, certè quoad vitam et operationes: nam operari est vivere. 2. Deinde assiduitate peccandi habitus contrahit bestiales, quibus quasi in naturam versis, continenter agitur ad malum.

3. Et postremò quid deformius, quàm rationem ancillari sensui; spiritum, carni? Quin homo fit servus diaboli, et peccati: *A quo enim quis superatus est, hujus et servus est. Et omnis qui facit peccatum, servus est peccati.* Certè et diabolus et peccatum plus valent in animam peccantis.

MEDITATIO IV.

De Gravitate peccati ex vilitate hominis.

PUNCTUM PRIMUM.

Quid sit homo secundum corpus?

Ex limo terræ, fenum et flos agri, vapor ad modicum parens, umbra fugiens; qui brevi vivens tempore, repletur multis miseriis, et innumeris necessitatibus est obnoxius. Et hic eum, à quo juvari potest, tam audacter offendit, et eum qui potest perdere in gehennam!

PUNCTUM II.

Quid sit homo quoad animam?

1. Ex nihilo creatus: *Substantia mea tanquam nihilum ante te*: et in nihilum recideret, nisi à Deo conservaretur, sine quo nihil potest agere. 2. Deinde in peccatis secundum animam conceptus est, et immoderatis passionibus agitur intùs; foris autem, ab invisibilibus inimicis incessanter appetitur: unde

passim peccatis involvitur; ut melius foret si natus non esset. 3. Et tandem, ut ait S. Augustinus, *Soliloq. cap. 5.* *nullum est peccatum quod unquam fecerit homo, quod non possit facere alter homo?* Ita ex se miser est, et totus quasi ulcus unde sanies fluit, nisi sanetur à gratiâ. Et hic irritabit illum, à quo solo è tantis malis vindicari potest!

PUNCTUM III.

Quàm sit exile bonum quod homo quisque habet.

I. Primùm comparatione aliorum omnium hominum: plura enim in aliis sunt, quibus carent singuli. 2. Deinde quid sit præ omnibus hominibus et angelis. 3. Et tandem quid respectu Dei. Nam *Isa. 40. 17.* *omnes omninò gentes quasi non sint, sic sunt coram eo, et quasi nihilum et inane reputate sunt ei; et, tanquam momentum stateræ, sic est ante te orbis terrarum, et tanquam gutta roris antelucani, quæ descendit in terram. Quid sunt stellæ in præsentia solis? Nec apparent quidem. Quid bona omnia creata in unum hominem congesta sive corporis, sive animi? Nihil: Nemo *Luc. 18. 19.* *bonus nisi solus Deus.* Et tantillus non veretur liberimè hunc offendere hunc irritare! Propterea *Job. 42. 6.* *agam pœnitentiam in favillâ et cinere.**

MEDITATIO V.

De Gravitate peccati ex Dei offensi excellentiâ.

PUNCTUM I.

Perpendam divinas perfectiones, ex quibus potissimùm aggravatur peccatum.

I. EST bonitas, ob quam Deus est dignus infinito amore, quali se ipse amat, et beati clarè eum videntes toto corde in eum feruntur; nec possunt non ita ferri, tanta est illius amabilitas. Et hunc ego flocci habui!

I.
Bonitas.

II. Immensitas, quâ replet omnia, notitiaque infinita. Itaque in sinu quasi Dei existens, non tantùm in conspectu, non dubitavi ea patrare quæ serenissimi ejus oculi exsecrantur. *Habac. 1. 13.* *Oculi enim ejus mundi sunt, nec vident malum, nec respicere ad iniquitatem sine horrore possunt.*

I.
Immensitas.

Habac. 1.
13.

III. Omnipotentia, quâ rebus omnibus dat esse et operari; ut ipsæmet actiones malæ, quæ sunt aliquæ res, exerceri sine illo nequeant. Concurrit autem pro bonitate suâ, ut naturæ cursum teneat, et libertatem humanam servet. Igitur cooperatione divinâ ego abutor, et eam servire facio meæ cupiditati.

III.
Omnipotentia.